

ÜNİTE-5

KÜLTÜR VE TOPLUM

- Kültür oldukça karmaşık bir olgudur ve kültür terimine ilişkin 164 farklı tanım vardır.
- Parekh in Kültür tanımı ; Bir grup insanın bireysel ve toplu yaşamlarını anlamada, düzenlemede ve yapılandırmada kullandıkları bir inançlar ve adetler sistemidir.

Kültür Kavramının Tarihsel Gelişimi:

- Williams göre 18.yüzyıla kadar kültür terimin çoğunlukla tarımla ilgili olduğunu, toprağı islah etme ve ürün yetiştirme – ekme gibi anlamlara geldiğini açıklamıştır.
- Kavram, çoğunlukla tarımsal etkinliklere yönelik olarak ve yetiştirme, işleme terbiye etme (ya da dinsel tapınma) anlamında kullanılmıştır.

Estetik :

- Felsefe içinde sanat ve güzellikle ilgilenen bir alt disiplindir ve sanat felsefesi ile yakından ilişkilidir.

Kültürün Tanımları

- Kültürün estetik tanımları ; ya da Yüksek Kültür olarak Kültür
- Kültürün antropolojik tanımları ya da Bütün bir yaşam tarzı olarak Kültür
- Paylaşılan anlam sistemleri olarak Kültür

1- Kültürün Estetik Tanımları ya da Yüksek Kültür Olarak Kültür

- Matthew Arnold ' Kültürü estetik mükemmellik ile özdeşleştirmiştir.
- Kültürü enteltektüel sanatsal etkinlikler ve fikirlerle bir arada tutan bu yaklaşım, yüksek kültür ve popüler kültür ikiliğine merkeze alarak kültürü büyük ölçüde yüksek kültür ile eş anlamlı görmektedir.

2- Kültürün Antropolojik Tanımları ya da Bütün Bir Yaşam Tarzı Olarak Kültür .

- Bir dönemin ya da bir halkın yaşam biçimi anlamında betimleyici ve antropolojik bir tanımdır. Bu gruptaki tanımlar bir toplumsal grubun ya da halkın gündelik yaşamında belirli anlamlar ve değerler üreten yaşam tarzlarına işaret eder
- Kültürün antropolojik tanımı, Sosyal antropolojinin kurucusu olarak kabul eden Edward Tylor dur.

3- Paylaşılan Anlam Sistemleri Olarak Kültür

Norm :

- Bir toplumun bütünlüğü ve devamlılığı için gerekli olduğu düşünülen ve bireylerin davranışlarını düzenleyen resmi yazılı ya da resmi olmayan kurallardır.

KÜLTÜR ÇEŞİTLERİ

Alt Kültür :

- Bir toplumda azınlıkta olan grupların değer, tutum, inanç ve yaşam tarzına işaret etmek için kullanılır

Karşı Kültür :

- Egemen kültürel değerlere topyekün bir şekilde karşı gelen grupların yaşam biçimlerine işaret etmek için kullanılır.

Kitle Kültür :

- Kültür endüstrisi tarafından ticari kaygılarla üretilen ama kitlesel düzeyde tüketilen kültür için kullanılır.
- Kitle kültürü esas olarak endüstriyel kapitalizme ait olan, büyük ölçüde kitle medyası tarafından üretilen bir kültürdür.
- 1957 yılında çalışmasında MC Donalds ın belirttiği gibi halk kültürü “ aşağıdan ” üretilen bir kültürken, kitle kültürü ‘ yukarıdan dayatılan ’ bir kültürdür

Folk Kültür ya da Halk Kültürü

- Özellikle endüstri toplumları öncesi toplumlarda geniş halk kesimlerinin gündelik kültürüne işaret edilir .
- Nesilden nesile sözlü olarak aktarılan kültür olarak da kullanılır.

Yüksek Kültür

- En üst düzey örneklerine işaret eder. Çeşitli sanat biçimleri, edebiyat klasik müzik opera yüksek kültüre örneklerdir.

Popüler Kültür :

Paradigma : Bir bilimsel disipline, bilim topluluğuna belirli bir süre için model oluşturan ve topluluğun üyeleri tarafından yaygın olarak kabul edilen kuramsal çerçeveye verilen addır.

KLASİK SOSYOLOJİK KURAMDA KÜLTÜR

Kültür – İşlevselci Yaklaşım :

- Emile Durkheimin yegeni ve en önemli öğrencisi olan Marcel Mauss ile birlikte yazdıkları 'İlkel Sınıflandırma' adlı çalışmalarında kültürün nasıl ortaya çıktığına ilişkin temel bazı sorunları ele almışlardır.
- Toplamların, olguları zaman , mekan, insan tipleri, ya da hayvan türleri gibi ayrı olarak nasıl sınıflandırdıklarını açıklamaya çalışırlar .
- Din, toplum ve kültürün temel yapısıdır
- Durkheim ve Weber e göre, din bir anlam sistemi olarak toplumun olduğu gibi kültürün de temel bir bileşenidir
- Durkheim'e göre din daha çok inançlılar topluluğunu ilgilendiren, kutsal olan hakkındaki bir semboller ve törenler- ritüeller sistemidir.
- Durkheim'e göre ortak olarak paylaşılan Kültür, toplumsal uzlaşma ve toplumsal bütünlüşmeyi sağlamaktır
- Kültürün toplumsal yapının örgütlenmesinden veya ihtiyaçlarından çıktığını öne sürer.

Kültür – Marksist Yaklaşım

- Marks'a göre, toplumun üstyapısının önemli bir parçası olarak kültür, altyapı yani ekonomik temel tarafından belirlenir. Kültür basitçe egemen sınıf tarafından yaratılmış dünyanın çarpıtılmış bir görünüşünün ifadesidir ve çarpıtılmış bir gerçeklik algısını ortaya çıkartır.

ÇAĞDAŞ ELEŞTİREL YAKLAŞIMDA KÜLTÜR

Frankfurt Okulu ve Kültür Endüstrisi :

- Bu okulun kuramcıları olan , Max Horkheimer, Walter Benjamin, Leo Lowenthal , Kültür ve ideoloji ve kitle iletişim araçlarına dair analizleri oldukça önemlidir.
- Kültür endüstrisinin ürünleri metalaşan ürünler değil, daha en başında piyasa için üretilmiş ürünlerdir. Bu nedenle kültür damgasını vuran temel güdü en çok satışı sağlamak ve kısa sürede maksimum karı sağlamak olmuştur

Hale : Sanat eserine özgü, onu tek ve biricik yapan, onu çevreleyen parlaklıdır .

Antonio Gramsci ve Kültürel Hegemonya

- Fiziksel güç kullanımı devlet iktidarının önemli bir unsuru olsa da Gramsci egemen sınıfın kendine sadece şiddet ve güç kullanarak devam ettirmediğini öne sürmüştür.
- Gramscinin bu görüşlerinde kilit kavram hegemonya'dır. Kültürel hegemonya geniş halk kesimlerini egemen sınıflar tarafından kültürel ve ahlaksal olarak yönlendirilmesine işaret eder Hegemonya : :Bir rejim, sosyal sistem yada siyasi iktidarın baskıdan çok geniş toplum kesimlerinin onar rıza göstermesi sonucu ortaya çıkan egemenlik biçimine denir. Mevcut iktidar biçimi içselleştğinde ve doğal normal görüldüğünde tam bir hegemonyadan söz edilebilir .

Britanya Kültürel Çalışmalar Okulu

- Kültürün iktidar ve direniş ile ilişkisi üzerine odaklanmıştır. Post Yapısalcı, yapısalcı Marksist ve son dönemde postmodernist kuramları eleştirel bir çerçevede bir arada kullanan bu anlamda çok zengin bir kuramsal birikime dayanır.
- Özellikle medyanın kültürel hegemonyanın oluşturulması ve sürdürülmesindeki rolünü ele alır
- Ayrıca popüler kültür ve altkültürlerin incelemeleri okulun temel ilgisi olmuştur.
- Yüksek Kültür ve Aşağı Kültür ayrımını reddeder .Popüler kültürü meşru bir alan olarak tanımlamıştır.
- Bu okul dinamik sürekli yenilenen bir süreç olarak kavramsallaştırılmıştır.
- Kültürü birleştirici değil onu bir mücadele ve çatışma alanı olarak tarif etmiştir.

Pierre Bourdieu ve Kültürel Yeniden Üretim

- Kültürün yeniden üretim kavramı egemen sınıfların kültürünün eğitim sistemi yoluyla nesilden nesile aktarılması sürecini ifade eder.

KÜLTÜRÜN DİNAMİKLERİ

- Bir toplumun kültürü teknolojik gelişmeler, savaşlar, işgaller ve hatta doğal afetler gibi birçok faktör etkisiyle değişir.

Kültürel Gecikme :

- Bu kavram William Ogburn tarafından ortaya atılmıştır. Maddi kültürde meydana gelen değişiklikler belli bir gecikmeyle manevi kültür tarafından takip edilirken arada bir boşluk doğmaktadır.

Kültürel Sermaye

- Bireylerin özellikler aileleri aracılığıyla sahip olduğu dilsel yeterlilik sosyal tarz ve görgü gibi kültürel niteliklerdir.
- Kavramı ilk kez kullanan Bourdieu dir. Ona göre bireyler ne kadar kültürel sermayeye sahipse eğitim ve mesleki sistemde o oranda başarılı olacaktır

KÜLTÜREL ÇEŞİTLİLİK VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİM

Kültürel Determinizm :

- Kültürün değişmez ve çok güçlü, içinde yer alan bireylerin de onun bir nevi esiri olduğu düşüncesidir.

ETNOSANTRİZM – KÜLTÜREL RÖLATİVİZM

Etnosantrizm

- Bireyin kendi kültürel değerlerini merkeze alarak başka kültürleri kendi kültürünün değer sisteminden değerlendirmesi ve yargılamasına denir.
- Bu kavram , kendi kültürünü yüceltme, başka kültürleri küçümseme,  tekileşme, ya da aşağılama düzeyinde kendini gösterir.
- Bu kavram Heterofobi : Farklılık korkusu ve Düşmanlığı
- Zenofobi : Yabancı Korkusu – düşmanlığı
- şovenizm : ırkçılık ile yakından ilişkilidir.

Kültürel Rölativizm :

- Kültürleri kendi içinde değerlendirmek, ve yargılamak gerektiği, kültürlerin dışardan yargılanamayacağı düşüncesidir.
- Tüm kültürün eşit şekilde saygıyı hak ettiğini savunur.

KÜLTÜR VE KüRESELLEşME

Kültürel Emperyalizm :

- Genel olarak yabancı bir kültürün değer ve alışkanlıklarının, yerli bir kültür üzerine yaymak ve yerleştirmek için ekonomik ve siyasi güç kullanılması anlamındadır.
- Bu kuramın en kuvvetli savunucusu Schiller dir.

 nite Değerlendirmesi

- Değer : Bir toplumun ya da toplumsal grubun varlığını devam ettirebilmek için üyelerinin çoğunluğu tarafından doğru ve gerekli olduğu düşünülen düşünce ve ilkelere denir.
- Kültürün 164 tane tanımı olduğunu söyleyen ve İngiliz dilinde bulunan iki üç kelimedenden biri olduğunu söyleyen RAYmond Williams dir.
- Kültürü estetik M kemmellikle  zdeşleştiren Matthew Arnold dur.
- Azınlıkta olan grupların değer ve tutum inanç ve yaşam tarzına işaret eden kültüre Azınlık Kültür denir

- Yabancı bir kültürün değer ve alışkanlıklarını yerli bir kültür üzerine yaymak ve yerleştirmek için ekonomik ve siyasi güç kullanılmasına Kültürel Emperyalizm denir
- İdeoloji olarak kültür olgusuna yönelik bir model oluşturabilecek fikirler Karl Maks a aittir
- Modern Kitle kültürünün 20 Y.Y. kapitalizmin ideolojik tahakkümünün kilit aracı olduğunu öne süren okul Frankfurt Okuludur
- Kültürel Gecikme Kavramını William Ogburn kullanmıştır.

ÜNİTE-6

KADIN, AİLE VE TOPLUM

Ailenin Evrenselliği Tartışması :

Murdock göre aile :

- Ortak ikamet , ekonomik işbirliği ve yeniden üretimle karakterize edilen toplumsal bir gruptur.
- Sosyal yapı adı çalışmasında farklı toplumlarda aile kurumunu incelemiş ve ailenin evrensel bir kurum olduğunu savunmuştur.

Aileye İşlevsel Bakış

Murdock a Göre Ailenin toplum için 4 temel evrensel işlevi vardır.

- Ailenin cinsel işlevi
- Yeniden Üretim İşlevi
- Ekonomik İşlevi
- Eğitim İşlevi

Parsons Göre Aile :

- Aile toplumsallaşmanın birincil aracı olarak geleneksel değerleri yeni kuşaklara aktarır ve toplumsal düzeni güvence altına alır.
- Parsons a göre Amerikan ailesinin temel ve indirgenemez iki işlevi bulunur. Bunlar ,
 - o Çocukların birincil Sosyalizasyonu
 - o Toplum nüfus içerisinde yetişkin kişiliklerin sabitlenmesidir.
- Parsons un kavramsallaştırdığı aile modeli modern sanayi toplumundaki Çekirdek Ailedir

Aileye Eleştirel Yaklaşım :

Leach : Bu yaklaşımda Leach Kaçış Dünyası mı isimli çalışmasında sanayi toplumundaki kötümser

aile görüşünü savunur.

Laing : Aile ilişkisi bir bağıdır. Bu bağ içerisindeki etkileşimden karşılıklı içselleştirme gelişir.

Engels : Özel mülkiyetin ortaya çıkmasıyla birlikte tek eşli çekirdek aile gelişti. Tek eşli çekirdek aile

özel mülkiyetin miras olarak paylaşım sorunlarını çözdü. Zira Mülkiyetin sahibi olan erkekler mallarının kendi soylarından çocuklarına geçmesini istediler.

AİLE TÜRLERİ

Çekirdek Aile : en küçük aile tipine denir .anne ve babadan oluşur.

Geniş Aile : Çekirdek aileden büyük ailelere denir.

Aileler yatay ve dikey olmak üzere iki biçimde genişler.

- Yatay Genişleme : Aynı kuşaktan bireyin katılımı ile olur. Eşin kardeşinin aileye katılımı veya kuma gibi
- Dikey Genişleme : Eşlerden birinin annesi yada babası gibi 3.kuşaktan bir birey olabilir. Türkiye de görülen en sık genişleme tipidir.

AİLENİN EKONOMİ VE SANAYİLEŞME İLE İLİŞKİSİ

Talcott Parsons a Göre :

- İzole edilmiş çekirdek aile modern sanayi toplumunun tipik aile yapısıdır.
- Çekirdek aile ekonomik sistemin ihtiyaçlarını karşılamak için yapılanmıştır.

Kentsel Aile :

- Bu kavram genellikle Gecekondular için kullanılır.
- Köyden kente göç ile birlikte ailenin yapısı geniş aileden çekirdek aileye dönüşür.

Kırsal Aile

- Türkiye tarımında varlığını sürdüren 4 yapısal ilişki vardır. Bunlar,
 - o Küçük Köylü Mülkiyeti ,
 - o Küçük Meta Üreticiliği ,
 - o Ücretsiz Hane Emeği,
 - o Erkeğin Uzun Dönemli Mevsimlik İşçiliği

AİLENİN YASAL STATÜSÜ VE BOŞANMA

- Türkiye aldatma ve aldatılma en önemli boşanma sebebidir.
- Medeni Kanunda yapılan değişikliklerle Aile Mahkemesi kurulmuştur.

Aile Mahkemesi Hakiminin Görevleri

- 4320 Sayılı Yasaya ilişkin tedbir alır
- Boşanma maddi manevi tazminat nafaka velayet evlat edinme vesayet babalık tanıma vs gibi aile hukukuna ilişkin davalara bakar
- Çocuk ve yetişkinlerin haklarını korur, Her türlü eğitici, koruyucu ve sosyal tedbirler alır
- Eşler arasında mal rejiminin tasfiyesine karar verir. (Mal paylaşımı eşitleşti)

Ailenin Korunmasına Dair Kanun

- 4320 sayılı Ailenin Korunmasına dair kanun sadece kocanın değil, aynı çatı altında yaşayan herhangi bir aile bireyinin, şiddetine maruz kalan kişileri koruma amacı taşır.

Türk Ceza Kanunu :

- 01/06/2005 tarihinde yürürlüğe giren Yeni Türk Ceza Yasası Kadının cinsel ve bedensel bütünlüğünü koruyan değişiklikler içerir.
- Töre cinayetlerinin cezası
- Birden fazla evliliği yasaklamıştır.
- Resmi nikah zorunluluğu – Dini nikahların yasaklanması
- Evlilik içi tecavüzü suç saymak
- Tecavüz sonucu hamile kalan kadının 20 haftayı geçmemiş olmak şartıyla kürtaja karar vermek
- Aynı konutla birbirlerine kötü muamele ve şiddeti cezalandırmak
- Aile hukukundan kaynaklanan yükümlülükleri yerine getirmek
- Hakim ve savcının kararı olmadan bekaret kontrolü yapmayı yasaklamak

Boşanma Davası Açmak .

- Eşlerden birinin
- Kötü muameleye maruz kalması , Hayata kast edecek veya onur kırıcı davranışlarda bulunması -Küçük düşürücü suç işlemesi – Haysiyetsiz bir hayat sürmesi – Evlilik dışı ilişkide bulunması – Evi terk etmesi – Tedavisi olanaksız akıl hastası olması halinde açılır.

Türk Medeni Yasası

- İnsanlar 17 yaşını doldurmadıkça evlenemezler . Kadınlar evlenmeden önceki soyadlarını kullanabilirler.
- Nafaka davası türkiyenin her yerinde ve Aile mahkemelerine açılır.
- Çocuğun velayetinde anne ve baba eşit haklara sahiptir.
- Hiç kimse zorla evlendirilemez- Herkes evleneceği kişiyi seçmekte özgürdür.

Yasa ile Genel Bilgiler

- Evlilik içinde kadın ve erkek eşitliği sağlanmıştır. Eşler oturacakları konutu birlikte seçebilirler – Eşler birlikte yaşarken veya ayrı yaşarken kadın nafaka talebinde bulunabilir.
- Kadın bir meslek ve sanatla uğraşması kocanın iznine bağlı değildir.
- Yeni Medeni Yasa ile kadının ev içindeki emeği, ailenin geçimine katkı olur.

KADININ TOPLUMSAL KONUMU İLE İLGİLİ TEMEL KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

- 1910-1920 arasını kapsayan I Dönem
- 1980 lerden günümüze kadar olan dönem II Dönemdir

Feminist Yaklaşımlar :

- Liberal Feminist :
 - o Kadının Kamusal dünyaya girişi yasal ve geleneksel engellerle durdurulmaktadır ve bu da kadının ezilmişliğinin nedenidir.
- Radikal Feminist :
 - o İktidar baskı, hiyerarşi ve rekabetle karakterize edilir. Kadının özgürleşmesi için yalnızca ataerkliliğin yasal ve siyasal yapıları değil, toplumsal ve kültürel kurumları da alt üst edilmelidir.
- Marksist Feminizm :
- Psikanalitik Feminist :
 - o Kadının ezilmişliğinin temeli kadının ruhudur..
- Varoluşçu Femenist :
 - o Kadın ötekileştirilerek ezilir.
- Postmodern Feminizm :
 - o Öteki olma durumunun dışlanmışlığın ve reddedilmişliğin terk edilmişliğin ve marjinalliğinin avantajları vardır. Değişmeye ve farklılığa olanak tanır
 - o

- Çokkültürlü ve Küresel Feminizm
- o Benliğin parçalanmış olduğu konusunda postmodern feministlerle aynı düşüncededir. Benliğin parçalanması kültürel ve ulusaldır

- Ekofeminizm :

- o Bizler yalnızca birbirimize değil insanlığın dışındaki hayvanların ve bitkilerin olduğu bir dünyaya bağlıyız.

Kadının Ücretli Emeği :

- Ücretli kadın emeği, değeri düşük emektir. Kadınlar erkeklerin genellikle 4/3 ile veya yarısı kadar ücret alırlar. Uzun dönemli güvenceden yoksun, vazgeçilmesi kolay, piyasa dışına atılma olasılığı yüksek emektir.
- En çok düşük statülü işlerde çalışırlar. Vasıfsız olurlar, ve yönetici görevinde çok nadir bulunurlar.
- Kollektif örgütlenmelerine gelişmemiştir. Sendikalarda yönetime katılımları zayıf, karar alıcı ve politika saptayıcı bölümlerde sayıları azdır.

Kırsal Kadın ve Ücretsiz Aile Derneği :

- Kadın üretim ve yeniden üretim süreçlerinde mülksüz ve sermayesiz olandır.
- Küçük Meta işçiliğinde kadın emeği vazgeçilmezdir.
- Türkiye tarımda kırdaki toprak mülkiyeti sorunu kadının sorunudur. Tarımda kadın tarihsel olarak mülksüzdür. Miras yoluyla hal ettiği toprakları alamaz ya da parası olsa bile yeni toprak alıp mülkiyetine geçiremez.
- Türkiye kadın işçiliğinin en yoğun olduğu sektör Tarım sektörüdür .

KADININ YASALAR KARŞISINDA KONUMU

- Kadına yönelik şiddet kadının yaşam hakkının güvenliğinin onurunun özgürlüğünün ve bedensel bütünlük hakkını sırf kadın olduğu için ihlalidir .
- 4320 sayılı yasa Ailenin Korunmasına Dair Yasanın uygulanması için başvuru bizzat şiddete uğrayan tarafından değil, komşular, akrabalar, ve yakınlar tarafından da yapılabilir .
- Tedbir kararı her yerden alınabilir
- Şiddete uğrayan birey yasada yazılı olmamakla birlikte kendisi bakımından alınmasını istediği tedbirleri başvurusunda belirtmelidir.
- Başvuruda yapılacak işlemlerde masraf alınmaz, harca tabi değildir.

4320 Sayılı Yasada Alınacak Tedbirler :

- Evden uzaklaştırma- Kişiyi çocuklara ve diğer aile bireylerine karşı şiddete ve korkuya yönelik davranışlarda bulunmasını engellemek
- Telefon , mektup, vs iletişim araçlarıyla kişiyi rahatsız etmemesi sağlanır .
- Şiddet uygulayanın silahı elinden alınır, evde alkol ve uyuşturucu kullanması veya bu şekilde eve gelmemesi sağlanır.

Şiddet Çeşitleri

- Fiziksel Şiddet : itip kakmak tartaklamak tokatlamak yumruklamak
- Duygusal Şiddet : aldatmak , tehdit edilmek, aşağılanmak
- Ekonomik Şiddet : Bireyin para harcama yetkisini kısıtlamak çalışması engellenir.
- Cinsel Şiddet : Bireyin isteği dışında istemediği ortamlarda istemediği şekilde cinsel ilişkiye zorlamak.

Boşanma Davası Açmak için Sebepler :

- Eşlerden biri kötü muamele ediyorsa
- Hayata kast edecek veya onur kırıcı davranışlarda bulunuyorsa
- Küçük düşürücü suç işlemişse veya haysiyetsiz bir hayat sürüyorsa
- Evlilik dışı başka bir ilişkisi varsa
- Evlilik birliğinin yükümlülüklerini yerine getirmemek amacıyla evi terk ettiyse
- Haklı sebep olmadan eve dönmüyorsa
- Tedavisi imkansız akıl hastası ise bu durum evliliği çekilmez hale getiriyorsa

Ünite Değerlendirmesi

- Özerk bir kendinin gelişebilmesi için çocuk ailesi tarafından talep edilen sonsuz isteklerden bağımsız olmalıdır diyen Psikiyatris ve Kitabının adı DAVID COOPER – AİLENİN ÖLÜMÜ

ÜNİTE-7

DİN VE TOPLUM

DİNE TEMEL YAKLAŞIMLAR

Tarihsel Materyalist Yaklaşım – Marx ve Engels

- Dini üst yapıda görürler.
- Dinin çıkış noktası bakımından görüşleri evrimci ve tarihsel materyalist bir şemaya uyar.

- Tüm dinlerin kaynağı insanların gündelik yaşamlarını kontrol eden doğa güçlerinin onların zihinlerindeki yansımalarından doğmuş kişileştirmelerdir ve her toplumda farklı biçimde yer alabilir.
- Din ruhsuz bir durumun ruhu olduğu kadar ezilmiş yaratığın iniltisi kalpsiz bir dünyanın kalbidir de o halkın afyonudur.
- Marx ve Engels din kurumunu iki özelliği açıdan ele almaktadır.

Sosyal Psikolojik Yaklaşım : Weber

- Dünya dinleri diye adlandırdığı beş din Konfüçyüs, hinduzm, Budizm, Hristiyanlık ve İslam
- VWeber dini tanımlamamış ancak dinlerin vaatlerini ayrıntılı olarak ele almış ve insel etik ve ekonomik yaşam arasındaki ilişkiyi incelemiştir.
- Weber genel bir din tanımı yapmaktansa dine dair yapıları kavramsallaştırma ve örnekleme yoluna gitmiştir. İlkın peygamberliği diğer dinsel liderlik biçimlerinden ayırt eder daha sonra kendi içinde ikiye ayrılır
 - o Örnekleyici Peygamberlik : Örnek bir yaşantıya dayalı bir yol olarak kurtuluş fikrine dayalı peygamberlik
 - o Etik Peygamberlik : Peygamberin kişisel, aşkın ve etik bir tanrının aracı veya elçisi olarak algılandığı peygamberlik

Toplumsallık Yaklaşım : Durkheim

- Dinsel ayinin toplumsallık yaratan işleviyle ilgilenir. Kutsal şeylere yani belirgin olarak ayırt edilen ve yasaklanmış şeylere ilişkin birleşik bir inançlar ve uygulamalar toplamı , onlara içtenlikle inananların tümündün oluşan ahlaki bir topluluğu bir arada tutan inançlar ve uygulamalar olarak tanımlar.
- Dinin en ilkel biçimlerinin bilgisini aramaya gitmiştir. Ona göre hiçbir unsuru kendinden önceki bir başka dine dayanmayan bir din ilkel din olarak görür.
- Durkheim dini toplumsallıkla açıklamıştır.

Fenemolojik Yaklaşım : Eliade :

- Din kendinden başka hiçbir şeye indirgenmemeli ve din olarak din yaklaşımıyla ele alır.
- Dinin düşünsel işlevini yarattığını hierophany ile özetler.

İletişimsel Yaklaşım : Pace

- Peygamberler genellikle sözlü iletişim dinini kullanmışlardır. Ve bir peygamber öncelikle bir evet ama kişisidir.
- Keyf suresinin 300 yıl uyuduklarını anlatan kişilerin öyküsünden ince ayrıntıyı kullanır.

- Hiçbir şeyin yok olmadığı ilkesini kabul eden Pace ye göre peygamberler mesajlarını sunarken aslında sosyal çevrenin gerektirdiği yeni şartlara yanıt ve çözüm getiriyordur.

DİN- LAİKLİK VE SEKÜLERLEŞME

- Laisizm , din ile siyaset arasında kesin bir ayırım yapan ve toplumda dinin sınırlı bir rol oynadığını savunan bir doktrindir.
- Sekülerleşme bir süreçtir, dinin bütün yaşam alanlarından çekilmesi, küçülmesidir.

Genel Bilgiler

- T.C resmi dini 1928 e kadar islamdı. Anayasadan bu ifade 1928 de çıkartılmış-1937 de laiklik anayasaya girmiştir. Türkiye'nin Avrupa da benzeri Fransa ise Kilisi ile devlet ayrımı 1905 yılında gerçekleşmiştir.

- Türkiye tarihinde sekülerleşme 1700 lerdeki toprak kayıplarına çare olmayan ordu kurumunda başlamıştır.

DİN VE EKONOMİ

- Weber çalışmasının başında her ne kadar kalvinizm ve kapitalizm arasında doğrudan bir sebep sonuç ilişkisi kurmadıysa da modern kapitalizmin gereksinim duyduğu etik dürüstlük dakiklik çalışkanlık, tutumluluk ve sınırlama olarak ortaya çıkar.

Kalvinizm :

- Büyüden tamamen kopmayı temsil eden, tanrının mutlak aşkını ve bireyin manevi soyutlanmışlığını temel alan öğretidir. Bu öğretiye göre yalnızca tanrı özgürdür ve o bazıları onun lütfuna ulaşmış seçilmişlerdir.

DİN VE SİYASET :

- Din sosyolojisinin yine Weber tarafından üretilen en temel kavramlarından biri de karizmatik otorite kavramıdır.
- Sekülerleşme teorisinin sahibi Berger dir.

DİN VE AİLE

- Aile ilk toplumsallaşma kurumudur. Din ve dinsel yaşantıyı öğrendiğimiz içselleştirdiğimiz veya tavır ve tutum geliştirdiğimiz ilk kurumdur.

Kehrer Din ve Aile arasındaki ilişkileri 4 ana başlıkta inceler

- Aynı toplum içinde evlenme (endogami)
- Başka bir gruptan eş seçme (exogami)
- Evliliğin devamında çocuk sayısı konusunun dinle ilişkilendirme ve

- Ailenin benimsediği ' eğitimle ilgili değerler ' ve bunların dinle ilgisi

Genel Bilgiler :

- Din ve mezhep farklarının belirgin biçimde belirleyici olduğu bir konu da boşanma ve çocuk sayısı
- Türkiye ye özgü Alevilik için de tek eşlilik esastır ve boşanma öngörülmez. Bazı İslam mezhepleri ise boşanma hakkını sadece erkeğe vermiştir.

Ünite Değerlendirmesi

- Dinsel ayinlerin işlevi sadece kişiyi tanrısına değil içinde bulunduğu gruba da daha sıkı bağlamaktır görüşü Durkheime aittir.
- Dinsel etik ve ekonomik yaşam arasındaki ilişkileri incelenen Weber dir.
- Dini iletişimsel yaklaşımla ele alan teoriyensen Pace dir
- Dinin bütün yaşam alanlarından çekilmesi, küçülmesi diye tanımlayana Sekülerleşmedir.
- Feodal soyluluğun, toprak sahibi aristokrasinin selamet arayışında olmadığı ve cemaatsel dinden de uzak durduğunu tespit eden teoriyensen Weber dir.
- Hristiyan çileciği hedeflemediği halde ortaya çıkardığı sermaye birikimiyle-kapitalizme hizmet etmiştir tezi Webere aittir.
- İslamda din adamları sınıfı önerilmemiştir. Şii İslam hariç islamda din adamlarına kutsiyet atfedilmez. Cümlesi Sükelerleşme kuramında eksiklik ortaya çıkarır.
- Din ve birey arasındaki en önemli iletişim kanallarından biri olduğu içindir ki aile kurumu kuşaklar boyuca büyük dini organizasyonların üyeliğini devamlı kılmıştır sözü Kehrer e aittir.

ÜNİTE-8

HUKUK-SUÇ VE TOPLUM

Değerler :

- Bir toplumun yad gruptaki, istenir ve doğru olana ilişkin ideal ilkeleri tanımlayan özgürlük ve eşitlik gibi prensiplerdir. Değerler norm ve kuralları da kapsamaktadır. Hangi normun kabul edilip edilmeyeceği, değerler aracılığıyla karar verilir.

Norm :

- Ödül ceza sistemiyle ortaya çıkan ve bireylerin davranışlarına etki eden kültürel kurallardır. Kurallar toplum için gerekliliktir. Norm yaptırımı olan kurallar sistemidir.
- Normlar uyulmadığında toplumsal yaptırım söz konusu olur.
- Ödül ve ceza resmi ya da gayri resmi olabilir .Normların ödüllendirilmesi de söz konusudur.

- Resmi ve Gayri Resmi olmak üzere ikiye ayrılır
 - o Resmi Normlar : Yasa yönetmelik, tüzük genelge kurul kararları. Bu normlara ilişkin cezalar ve ödüller önceden belirlenmiştir.
 - o Resmi Olmayan Normlar : Açıkça belirlenmemiştir. Resmi olmayan normlar ihlali sonucu bireyler kınama, alay etme, dışlama, hakaret gibi yaptırımlarla karşılaşır.

Anomi :

- Sosyal düzenin işlememesi, bozulması durumunda ortaya çıkan bir normsuzluk ve kuralsızlık durumunu ifade eder. Metrona göre
 - o Anomi yapısal bir gerilimin ürünüdür ve fırsat yapılarına farklı ulaşma düzeylerinin varlığından kaynaklanır.
 - o Persons ve Metron anomi konusunda normlar ve değerler arasındaki çelişkilere de vurgu yapar.

TOPLUMSAL NORMLAR

- Din Kuralları :
 - o Belirli bir insanın kutsala ilişkin duygularına karşılık veren, nihai anlamlandırmalara ilişkin sorulara cevaplar sağlayan, sembol, inanç, değer ve uygulamaların kurumlaşmış sistemi olarak tanımlanır.
 - o Dinler, bireylerin belirli durumlarda nasıl davranacağına ilişkin sosyal normlar koyar.
 - o Durkheim dini, bütün kısımları birbirine bağlı inanç ve ritüellerden (dinsel tören) meydana gelen, kutsal değerlere ilişkin ve mensuplarını aynı toplumda birleştiren bir bütün olarak tanımlar..
- Ahlak Kuralları :
 - o Bireyin vicdanının belirli davranışları doğru ve iyi olarak tanımlamasıdır. Ahlak kuralları dağınık, örgütlenmemiştir.
 - o Kontrol aracı vicdandır.
- Örf ve Adetler :
 - o Örf ve adetler toplumlarda herhangi bir organ tarafından açıkça konulmadığı ve arkalarında resmi bir otorite bulunmadığı halde kendiliğinden ve dereceli olarak oluşan ve toplum içindeki ilişkileri yöneten sosyal normdur. Yaptırımı toplumsal baskıdır. Uzun zamandan beri tekrar edile gelen ve sıraladığımız özellikleri taşıyan normlara ise adet denir.
- Moda Kuralları :
 - o Bireyin yaşam tarzına uygun olabileceği görünümünün bir ifadesidir.
- Hukuk Kuralları :

- o Sistemli ve örgütlüdür.

HUKUK VE TOPLUMSAL BOYUTLARI

Aristo : İnsanlar arasındaki dostluk ilişkilerini

Gratius : İnsanların hemcinslerini arama duygusundan kaynaklanan ilişkileri

Durkheim ve Duguit : Benzer ve farklı ihtiyaçlar nedeniyle ortaya çıkan dayanışma ilişkilerini

Mark ve Engels : Sınıflar arası istismar ilişkilerin hukuk temelinde oluştuğunu ifade etmişlerdir

Hukuk Kurallarının İşlevleri -3 tane

- Baskıcı :
- Kolaylaştırıcı :
- İdeolojik :

Hukuk Sosyolojisi :

- Kendini sürekli yenilemek zorundadır.
- Hukuk ve toplum arasındaki ilişki ve etkileşim hukuk sosyolojisinin temel konusudur.
- Hukuk sosyolojisi terim olarak ilk defa isim babası olarak İtalyan anzilotti tarafından 1892 Sociologia Juridica şeklinde kullanmıştır.
- Hukuk sosyolojisinin amacı, yasal normların varlığıyla toplumdaki insan davranışlarının belirlenmesi ve koordinasyonudur.
- Sosyolojinin ve hukuk sosyolojisinin öncüsü ilk çağdan Aristo ve modern zamanlarda Montesguieu dur.

Ross a göre :

- Sosyolojik açıdan hukuk kuralı bir sosyal kontrol aracıdır.

Hukuk Sosyolojisi Hukuku iki bağlamda inceler

- Toplumsal yaşamın bir ürünü olarak
- Bu gerçek toplum yaşamının düzeni olarak

Hukuk Sosyolojisinin Üzerinde Çalıştığı Konular

- Sosyal Kontrol sisteminin işlevi
- Siyasal ekonomik düzenle ilişkili olarak yasal düşünce formları
- Meşrulaştırma ilkeleri ve etkileri

- Doğru yasal anlamlandırma formlarının aktarılması
- Hukuk dili sisteminin evrimi hukuk düzenindeki zorlama ya da özgürlük düzeyleri

Gurvitch e Göre Hukuk Sosyolojisi

- Sistematik Hukuk Sosyolojisi
- Hukuk Tipolojisi
- Jenetik Hukuk Sosyolojisi

SOSYALLEŞME VE EĞİTİM

- Sosyalleşme bireyin bir sosyal gruba katılmasını sağlar.
- Çocukların ve gençlerin sosyalleşmesinde etkili olan en önemli iki kurum aile ve okuldur.

Eğitim Sosyolojisinde Sosyalleşme Çeşitleri

- Antizipatorik Sosyalleşme :
 - o Bir gruba üye olmayan ama girmek isteyenlerin o grubunu kurallarını öğrenmesi
- Tarihsel Sosyalleşme :
 - o İnsanlık tarihinin herhangi bir döneminde yaşamış ve o dönemin şartlarına göre karakteristik bir bilgi ve davranış yapısına sahip olması
- Siyasal Sosyalleşme :
 - o Çocukların ve gençlerin içinde yaşadığı toplumun siyasal sistemini benimsemesi
- Kısmi Sosyalleşme :
 - o İçine girilecek grubun kurallarının bir kısmını benimsemesi
- Sosyal Sınıf ve Tabakalara Göre Sosyalleşme :
 - o Anne ve babalarında içinde bulunduğu ve kendinin de içinde yetiştiği sosyal sınıf ve tabakanın benimsemesi

UYUM

3 grupta incelenir.

- Genel Uyum : Anarşiden ve törerden uzak, disiplinli, huzurlu ve uyumlu bir toplum.demokratik düşünce ve davranışlı bir nesil yetiştirmektir.
- İçten Uyum : Kendi vatanına ve milletine gönülden bağlı, milli ve manevi değerlerini gönülden benimsemiş bir toplum dur.

- Dıştan Uyum : Toplumun manevi değerlerini benimsememekte beraber onlara karşı çıkmaması ve yine yaşadığı toplumun hukuk düzenini kabul etmiş olması halidir

Eğitim Sosyolojisi :

- Kurucusu Emile Durkheimdir. İşlevselci Yaklaşımı temel almıştır. Toplumsal yaşama hazır olmayan bireyi topluma hazırlamaya dönük olarak yetişkinlerce yapılan etki olarak görür.

Eğitim Sosyolojisini Temel Konuları :

- Eğitilen kişinin toplumsallaşması için toplumun eğitimden beklediklerini araştırmak
- Toplumun değişme gereksinimini karşılamada eğitime düşen görevleri ortaya koymak
- Toplumun benimsediği yaşam biçimine uygun olarak eğitimin biçimlenmesine ve işlemesine ilişkin ilkeleri belirlemek
- Eğitim araçlarını gerçekleştirmek için eğitim sistemi ile toplumun nasıl ilişki kuracağını saptamak

Eğitim Sosyolojisindeki Temel Yaklaşımlar

Emile Durkheim :

- Eğitimi, çocukları ve gençleri sosyalleştirme süreci olarak tanımlar .

Max Weber :

- Eğitim, bireylerin toplumsal yapı içinde alacakları statüyü belirleme açısından çok önemlidir. Eğitimin asıl görevi, bireyleri ilerde toplumsal yapıda ulaşacakları yere ulaşması için hazırlamaktır.

Yapısalcı – İşlevsel Yaklaşım :

- Toplumlar varlıklarını sürdürmek için bazı gereksinimleri karşılamak zorundadır. Okul bir sosyal sistem olarak ele alınır. Sosyalleşmeyi sağlayan kurumlardan biridir.

Bilgi Sosyolojisi – Fenomonolojik Sosyoloji :

- Kurumları, düşünceleri, öğretimin elemanlarını, yetenek ve başarıyı başlangıç noktası olarak almalı, bunların altında yatan anlamları bulmaya çalışmaktır.

Çatışmacı Kuramlar :

- Marxist ve Neo Marxist , sınıf çatışmalarına dayalı çözümlerini temel alan yaklaşımlara göre okul ve eğitim sistemleri toplumun egemen güçlerinin toplumsal denetimlerini sağlamak üzere yapılırlar.
- Fırsat eşitliği, eşitsizlikleri örtmek için kullanılan bir araç niteliğindedir. W

Yorumsamacı Yaklaşım :

- Bu alanda uzun süre göz ardı edilen süreçlere odaklanır.

SAPMA VE SUÇ KAVRAMLARI

Sapmaya İlişkin Yaklaşımlar 3 tane – Biyolojik – Psikolojik – Sosyolojik

1- Biyolojik Yaklaşımlar :

- Bireylerin sapmaya genetik olarak daha eğilimli olduklarını savunmuşlardır.

Cesare Lombrossa :

- Bu kişi, suçlunun kafatası ve alının biçimi, çene büyüklüğü ve kol uzunluğu gibi fiziksel özelliklerini incelemiş ve bunların insan evriminin önceki aşamalarından kalan özellikler sergilediği ve insanlığın ilkel formlarına geri döndüklerini ileri sürmüştür.

Herry E.Kelly :

- Vücuttaki kimyasal dengesizliklerin suça neden olabileceğini savunmuştur. Kandaki şeker oranının yüksekliği durumu ve vitamin eksikliklerinin suça yol açabileceğini ifade eder.

2- Psikolojik Yaklaşım :

- Bireyin psikolojisine yönelik çalışmalar yapar.
- Sapma hastalığının bedenden çok zihinden kaynaklandığını söyler.
- İlk çalışmalar Hapishane ve Akıl hastaneleri olmuştur.

3- Sosyolojik Yaklaşımlar :

- Bireyleri etkileyen sosyal çevreyle birlikte suçu ve normal bireyler arasındaki farklılıklara odaklanır.
- Sapmayı, kabul görmüş kuralları çiğneme, bozma biçiminde tanımlar, ve kimin sapma gösterdiğini, sapmayı etkileyen kişilik özelliklerini ve yaşamlarına ilişkin koşulların araştırılmasının önemini vurgular.

İşlevselci Yaklaşım :

Emile Durkheim :

- Suçun normal olduğunu, ve sosyal davranış için gerekli olduğunu ileri sürmüştür. Suç, her yaşta hem yoksullukta hemde zenginlikte var olduğunu ve insanın doğasının bir parçası olduğunu savunur
- Cezanın bir işlevi ise suçu toplumdan tamamen yok etmek değil, bireylerin ortak değerlere ve inanışlara bağlılıklarını gerekli düzeyde tutmaktır.

Cohen : Sapmanın Olumlu işlevi

- Sapma bir güvenlik subabı olabilir. Toplumun yanlış ya da kötü işleyen yönlerini gösteren bir uyarı aracı işlevi görebilir.

Merton :

- Sapma ekonomik eşitsizliklerin bir yan ürünüdür.

Yapısalcı ve Alt Kültürler Yaklaşımı :

- Sapmanın kaynağını birey ya da grupların toplumsal yapıdaki konumlarıyla, Alt kültürler yaklaşımı ise sapmayı bir sosyal grubun alt kültürüyle ilişkili olarak açıklar.

Cloward ve Ohlin :

- Cohenin görüşünün benimserler. Bu yaklaşımı 3 karşılık verirler.
 - o Suç alt kültürler
 - o Çatışma Alt Kültürler
 - o Geri Çekilme Alt Kültürler

Sosyal Kontrol Yaklaşımı:

- Bu yaklaşıma en önemli örnek Skyes ve Matza'nın Nötralizasyon teorisidir.
 - o Nötralizasyon Teknikleri Şunlardır
 - ❑ Sorumluluğun Reddedilmesi
 - ❑ Başkasına Zarar Vermeyi Reddetmesi
 - ❑ Suçluların Kınayanları Kınaması :

Etkileşimci Yaklaşım :

Lemert :

- Sapmanın oldukça yaygın olduğu ve insanların genellikle bu durumdan sıyrılabileceklerini öne sürmüş ve iki tane Sapma ayrımı yapmışlardır. Birincil ve İkincil Sapma dır.

Etiketleme Teorisi :

- Hiçbir yapısı gereği suç niteliği taşımadığı varsayımından yola çıkar.

Geleneksel ve Neo-Marxist Yaklaşımlar :

- Bu teorinin temel savunusu, bireylerin etkin bir biçimde kapitalist düzenin eşitsizliklerine bir tepki olarak sapkın davranışlar içinde bulunduklarıdır.
- Bu yaklaşıma göre, suçun tanımı, güç servet, ve yüksek mevkiye sahip olanlar tarafından kontrol edilmektedir.

Cinsiyet ve Sapma

- Kadınların işledikleri suçlar hemen hemen her zaman küçük suçlardır ve çok ender şiddet içerir.

Suç Türleri

- Mülke ilişkin Suçlar : Hırsızlık – müzik hırsızlığı- yasadışı hırsızlık
- Cinsel Suçlar : Tecavüz , internetteki cinsel suçlar
- Duygusal Suçlar : Nefret Suçu, Heyecan arayışı, intikam , küçük düşürme
- Örgütsel ve Mesleki Suç Formları : Kaçakçılık – Yasa dışı kumar oynatmak, uyuşturu ticareti
- Alkol –Uyuşturucu ve Sağlık Suçları :

Genel Gerilim Kuramı :

- Suç ve suça ilişkin davranışların nedeni diğer bireylerle olumsuz ilişkilerdir.

Kaçış Kuramı :

- Bireylerin kendini kötü yada yetersiz hissetme, olumsuz duygulara sahip olma ve kendini değersiz görme gibi kendilerine ilişkin olumsuzluktan kaçabilmek için suça yönelmesidir.